

FORFEST

Labyrint hudby a ráj Kroměříže

festival Forfest Czech Republic oslavil 30. ročník

Kroměříž, Chrám sv. Mořice, Sněmovní sál Arcibiskupského zámku, Obrazárna Arcibiskupského zámku, Galerie Orlovna, Rotunda Květné zahrady, zámecká Salla Terrena, Zahradní ateliér, Sbor Jana Blahoslava; Olomouc, Dóm sv. Václava; Strážnice, Synagoga; Hodonín, Galerie výtvarného umění.

Ve druhé polovině června se konal 30. ročník festivalu Forfest Czech Republic. Programy probíhaly ve čtyřech městech (Kroměříž, Olomouc, Strážnice a Hodonín).

Jubilejní 30. festivalový ročník přinesl na 36 stěžejních akcí – z toho 27 koncertů, 6 výstavních projektů, z nichž nejvýznamnější byla výstava k 50. výročí založení sdružení Q Association. Stěžejní akcí bylo též třídní bienále festivalového kolokvia „Duchovní proudy v současném umění“, proběhly i tradiční týdenní mistrovské kurzy skladby pro mladé komponisty POSTFEST.

Projekt se konal za finanční podpory Ministerstva kultury ČR, Zlínského kraje, Města Kroměříž a českých hudebních nadací – Nadace Českého hudebního fondu, Nadace Gideona Kleina, Nadace Karla Pexidra a OSA Partnerství, za osobní záštity Mons. Jana Graubnera, arcibiskupa olomouckého, metropolitě moravského.

Setkání múz v Galerii Orlovna

Eva Balcárková

Jedinečnou atmosféru doslova vykreslil **Ensemble Marijan** (22. 6.) posílený o **Víta Zouhara, Lucii Rozsnyó** a **Kristinu Vaculovou**. Netradiční prostory pro tuto příležitost znovuoživené Galerie Orlovny sice akusticky příliš nesvědčily úvodní ambientní kompozici, nicméně právě ona se nejlépe pojila se souběžně probíhající výstavou k 50. výročí založení Sdružení Q. Jemné tóny violoncella, elektroniky a vokálů, místy doplněné o perkusní složku, jako by přímo vystupovaly z jednotlivých obrazů, které tímto získaly alespoň na chvíli možnost promluvit k poměrně početnému publiku. Během odpoledního koncertu nazvaného symbolicky „Quid tempus? Qui locus?“ se tak asi nejlépe podařilo propojit myšlenku Forfestu, který jako jeden z mála hudebních festivalů již od počátku své existence dává prostor nejen dílům hudebním, ale také soudobému umění výtvarnému. Ensemble Marijan má přitom s podobnými „polyuměleckými“ projekty bohaté zkušenosti.

Performativní a s určitou mírou nadsázky i textovou složku následně zprostředkovala dobře známá *Sequenza Luciana Beria* ve strhující interpretaci Lucie Rozsnyó. Hudebně sice něco zcela odlišného v porovnání s introvertní úvodní kompozicí, jako by se však ke slovu chtěly dostat i expresivnější obrazy, kterým svým zvukomalebným projevem zpěvačka vytvořila náležitý kontrast. Vše se následně spojilo v nové, dosud nepojmenované skladbě plné prolínajících se glissand a nevšedních souzvuků. Na závěr si ještě po impozantním flétnovém sólovém výstupu Kristiny Vaculové hudebníci položili otázku v kompozici *To*

play, or not to play? a když si odpověď vyjasnili, uzavřeli koncert strhující rytmickou improvizací.

Přihozené polínko do ohně

Eva Balcárková

Hlavní část Forfestu letos probíhala v posledním červnovém týdnu plném teplotních rekordů. Abychom si v Kroměříži užili slunce ještě více, bylo pozváno mladé klavírní trio **Solaris 3** (25. 6., Sněmovní sál Arcibiskupského zámku v Kroměříži), které svým zápallem o několik stupňů zvýšilo již tak dost vysokou uměleckou laťku festivalu i teplotu Sněmovního sálu kroměřížského zámku. Tematicky uvedli *Schönbergovu Zjasněnou noc* v úpravě pro klavírní trio. Škoda jen, že nevystupovali o čtyři dny dříve v pátek 21. června, kdy bylo možné v celé České republice díky vzácným nočním svítícím oblakům zjasněnou noc pozorovat na vlastní oči, ovšem bez onoho programního podtextu daného Schönbergově kompozici básní Richarda Dehmela.

Dá-li se o některém mladém českém skladateli prohlásit, že je jeho rukopis ve skladbě rozpoznatelný již po několika málo minutách, bude *František Chaloupka* jedním z nich. Nehledě na nástrojové obsazení, v němž lze vždy najít inovativní přístup k technickému provedení, se jednoznačně po zaznění charakteristických *crescend* a *decrescend*, *glissandových* pádů z výšky a řadě dalších znaků jasně skladba propojí se jménem skladatele. V *Klavírním triu* byla tentokrát navíc prezentována vynalézavá hra *inside piano*, která oproti některým jiným soudobým kompozicím, užívajícím nezřídka preparovaného klavíru, jasně dávala smysl v kontextu celého díla. *X cape Lukáše Sommera* postupně unikalo od prvotní drsné disonantní věty ke stále větší jednoduchosti a veselosti, aby nakonec ulpělo na mírně fragmentarizované melodické lince písňového folklorního ladění, která odolala všem snahám přítomných disonancí o narušení nastalé pohody. Svůj koncert soubor uzavřel další kompozicí psanou jim na míru, promyšlenou skladbou *ES.23 Jakuba Rataje*.

Nenápadné souvislosti

Eva Balcárková

Když se řekne **Konvergence** (29. 6., Sněmovní sál Arcibiskupského zámku v Kroměříži), vybaví se posluchačům tajemná, tichá a na vysoké úrovni interpretovaná hudba skýtající nové sluchové zážitky z odlehlých krajín hudebního světa. Najít nějaký pevný bod ve skladbách *Toru Takemitsu* není vždy jednoduché. Přesto možná právě tato nejistota stojí za komplexnějším vnímáním uvedené skladby *Quatrain II*, která posluchače ve Sněmovním sále zámku doslova obklopila svou pestrobarevnou záplavou zvuků, v nichž nešlo o sledování jednotlivostí jako jsou témata nebo jiné běžné hudební atributy, ale o čistý vjem celku, neboť všechno, co znělo, bylo na stejné úrovni důležitosti a směřovalo k závěrečnému akordu.

Mikrosvěty IV přítomného *Radima Bednařika* naopak na melodické linii stavěly celou svou křehkou strukturu. Tiché skladby mají tu výhodu, že dokáží absorbovat maximum z konkrétního okolního prostředí. Ať už je to „jen“ *genium loci*, nebo různé další akustické podněty. Stávají se tak chtě nechtě po vzoru Johna Cage zčásti skladbami *aleatorními*, protože skladatel již nemůže ovlivnit, co konkrétního se do jeho původního záměru prolne. To však činí z těchto děl originál při každé příležitosti. V Kroměříži se tak tlumeně v podkresu *Mikrosvětů* i následující výborné kompozice *Silentio Tomáše Pálky* ozývala mimo běžný paví křik také *bigbeatová* hudba ze zámeckých zahrad. Někdo se může nad tímto kontrastem pohoršovat. Pro mě to však

Silentio vyzvedlo v hodnocení ještě výše. Vždyt' většího kontrastu lze jen stěží dosáhnout a soudobá hudba by se určitě neměla uzavírat do neprostupné bubliny. Okolní svět do ní také patří. John Cage by si jistě při takové příležitosti mnul ruce radostí.

Virtuozní *Et Expecto Sofie Gubajduliny* užívající možnosti akordeonu napodobit zvuk varhan i s oním nostalgickým zvukem proudícího vzduchu již nemělo žádný takový podtext. *Jiří Lukeš*, který se předtím představil také v roli skladatele skladbou *Ichimoku cloud*, svým výkonem navíc posluchače plně upoutal. Koncert pak již jen uzavřel prostorově rozmístěný *Šeptet Ondřeje Štochla*, který důstojně zakončil vydařený večer.

Koncert skladatelky Violety Dinescu

Elena Letňanová

Hvězdou festivalu Forfest se stala rumunská skladatelka *Violeta Dinescu*, profesorka na univerzitě v německém Oldenburgu (24. 6., Sněmovní sál Arcibiskupského zámku v Kroměříži). V českých premiérách jsme slyšeli poprvé její čtyři skladby – „chvějící se tónový svět“, často s nerozeznatelnými konturami, jakýsi zvukový ohňostroj – „*Ecouri pentru contraste for percussion and piano*“, „*Lytaniae*“ (varianta pro bicí a klavír), bajku „*Pelicanul sau Babitza*“ pro bicí a němý hlas, „*Flügel und Trümmer*“ („*Křídla a trosky*“) pro klavír a bicí, a jako pátou v pořadí i „*Sonatinu*“, která se mi nejvíc líbila. Profesorka Dinescu vytvořila svérázná díla, složité struktury, nepodobající se ničemu, co bylo dosud zkomponováno, jakousi moderní heterofonií a poetizmus ztvárněný z textů básníků Friedricha Rückerta, Edgara Allana Poe aj. Dlouho doznívající intervaly, klastry s parciálními tóny a koncovými trylky motivů jsou charakteristické pro skladatelčinu originální řeč. Jsou to místy zvukové struktury na pokraji vnímatelnosti, ohromné nástrojové virtuosy, která ale není podstatou výpovědi. Virtuózní efekty často v rychlých tempech působí strhujícím dojmem. Na slova absurdní bajky rumunského spisovatele Uburuze (ještě před Beckettem) vytvořila dílo recitované, hrané na xylofonu a jiných nástrojích, jako jsou bonga, buben, talíře, činely, flexaton, čínský gong, rotowave, dřevěné bloky, zvonky.

Ve zvukově subtilním a apartním podání rumunských umělců nejvyšší kvality – **Sorina Petrescu** (klavír) a **Doru Romana** (bicí) – zazněly v premiéře také „*Innenglocken*“, ztvárněné na elektrické rotowave, které zakončovaly skrajbinovskými trylky některé motivy a pasáže hrané nejdříve na xylofonu.

Vzpomínka na Arne Linku

Jan Vrkoč

Hudební improvizace na Debussyho nejznámější klavírní skladbu „Měsíční svit“ (28. 6., Sněmovní sál Arcibiskupského zámku v Kroměříži) nám z nahrávky Českého rozhlasu přiblížila velkého umělce, nezapomenutelného klavíristu a improvizátora **Arne Linku**, kroměřížského rodáka, bývalého profesora Konzervatoře v Praze a JAMU v Brně. Arne Linka zemřel náhle 6. března 1999, koncert byl tedy vzpomínkou k letošnímu dvacátému výročí od jeho smrti.

Z nahrávek jsme slyšeli zejména jeho improvizace v různých stylech, ve stylu Bacha, Mozarta, Chopina i Wagnera.

Pak zazněla jeho díla z mládí – výběr z cyklu „*Neviditelné obrázky z dětství*“ a „*Intermezzo*“ zahrál klavírista **Jan Sehnal**, už tato raná díla dokazovala skladatele s velkým nadáním. Zaujalo náročné „*Ave Maria*“ pro soprán a klavír, obtížný pěvecký part výtečně zazpívala **Veronika Zaplatilová**, dosud posluchačka pěvecké třídy JAMU, ale o jejím umění jistě brzy uslyšíme!

Zejména zaujala Linkova zralá klavírní „*Sonatina č. 1*“, se smyslem pro různorodou motivickou práci, místy s nádechem Prokofjevovské harmonie a vtipu. Výborně ji zahrál brněnský klavírista **Karel Košárek**.

Zcela zaplněný Sněmovní sál Arcibiskupského zámku s dlouhým závěrečným potleskem byl nejlepším důkazem, že kroměřížští stále vzpomínají na svého rodáka a jsou na něj hrdí. Škoda jen, že širší kulturní veřejnosti v Brně nebo Praze Arne Linka dosud není znám a jen málokdo tuší, jak široký talent byl této osobnosti svěřen. Čest jeho památce!